

Виктор Пелевин

Чапаев и Пустотата (откъс)

Отдалечих се от прозореца, седнах на кревата и изведнъж си спомних, че бойците наричат тези колесници с непонятната дума „тачанка“. Произходът на този термин бе загадъчен и тъмен – докато си обувах ботушите прехвърлих наум всички възможни етимологически варианти, но не намерих нито един удовлетворителен. Е, хрумна ми един каламбур: „тачанка“ – „touch Anka“. След вчерашното обяснение с Анка обаче, самият спомен за което ме накара да се изчервя и намръщя, решително нямаше с кого да споделя тази шегичка.

С подобни мисли се спуснах надолу по стълбата и излязох на двора. Някой ми каза, че Котовски искал да ме види в щабния хамбар и аз, без да губя време, се отправих натам. На входа стояха двама часови в черни униформи – като преминах покрай тях те застанаха мирно и отдадоха чест. По напрегнатите им лица разбрах, че добре ме познават – за съжаление обаче контузията бе изтрила имената им от паметта ми.

Котовски в плътно пристегнат кафяв френч седеше зад масата. Беше сам в стаята. Забелязах мъртвешката бледност на лицето му – сякаш бе покрито с дебел слой пудра. Явно бе започнал с кокаина от ранни зори. До него на масата стоеше прозрачен цилиндър, в който се виеха и бавно източваха нагоре облачета разтопено бяло вещество. Това беше лампа, състояща се от спиртник и дълга стъклена колба, където в оцветен глицерин плуваха парчета восък. Преди пет години тези лампи бяха много модерни в Петербург.

Котовски ми подаде ръка. Забелязах, че дланта му леко притреперва.

– Не знам защо, но още от зори – каза той, повдигайки към мен ясните си очи, – си мисля какво ли ни чака зад капака на ковчега.

– Смятате, че нещо ни чака? – попитах аз.

– Може би се изразих несполучливо – каза Котовски. – Да го кажем така: мисля си за смъртта и за безсмъртието.

– И откъде у вас това настроение?

– О, – каза Котовски с хладна усмивка, – всъщност то не ме е напусकало след един паметен случай в Одеса. Впрочем това няма значение.

Той скръсти ръце на гърдите си и посочи с брадичка към лампата.

– Погледнете този восък – каза той. – Проследете какво става с него. Той се разтапя на спиртника и неговите капки, приемайки най-причудливи очертания, се издигат нагоре. Като се издигат, те изстиват; колкото по нависоко отиват, толкова по-бавно се движат. Накрая, в някаква точка, те спират и започват да падат обратно.

– В това има някакъв платонов трагизъм – казах аз замислено.

– Възможно е. Но аз не за това. Представете си, че застиващите капки, които се изкачват нагоре, притежават съзнание. В такъв случай веднага при тях възниква проблемът за самоидентификацията.

– Без съмнение.

– Тук започва най-интересното. Ако някой от тези отломъци восък смята, че той е формата, която е приел, то той е смъртен, защото формата ще се разруши. Но ако разбере, че той е восък, то какво може да му се случи?

– Нищо – отговорих аз.

– Именно, – каза Котовски. – Тогава той е безсмъртен. Целият фокус е в това, че за восъка е много сложно да разбере, че той е восък. Да осъзнае изначалната си природа му е практически невъзможно. Как да забележи това, което в самото начало е било пред очите. И дори преди съществуването на каквито и да било очи. Защото единственото, което восъкът забелязва, е своята временна форма. И той си мисли, че той е тази форма, разбирате ли? А формата е произволна – всеки път тя възниква под въздействието на хиляди и хиляди обстоятелства.

– Прекрасна алегория. Но какво следва от нея? – попитах аз, спомняйки си нашата вчерашна беседа за съдбата на Русия и лекотата, с която той прехвърли разговора към кокаина. Подозирах, че той иска да получи остатъка от моя прах и постепенно насочва разговора натам.

– Следва това, че единствения път към безсмъртието за капката восък е да престане да смята, че тя е капка, и да разбере, че си е восък. Но доколкото нашата капка е способна да забележи само собствената си форма, тя през целия си кратък живот се моли на Господ Восък за спасението на формата си, макар тази форма, ако се замислим, да няма никакво отношение към нея. При това всяка капчица восък притежава същите свойства, които притежава и целият обем. Разбирате ли? Една капка от великия океан на битието всъщност е целият този океан, свил се за миг в големината на капка. Но как да обясним това на капките восък, боящи се от всичко най-много именно за мимолетната си форма? Как да вкараме тази мисъл в тях? Та нали именно мислите водят към спасение или към гибел, защото спасението и гибелта също всъщност са мисли. Май в Упанишадите се казваше, че умът – това е кон, впрегнат в колесницата на тялото...

Тук той щракна с пръсти, сякаш изведнъж му е дошла някаква неочаквана мисъл в главата и вдигна към мене хладен поглед:

– Впрочем, като заговорихме за коне... Не смятате ли, че половин

буркан кокаин за двойка орловски дорести...

Внезапен трясък ме блъсна в ушите и ме накара да отскоча. Лампата, стояща до Котовски, избухна, обливайки масата и картата с водопад от глицерин. Котовски скочи назад и в ръката му, неизвестно откъде, се появи наган.

На вратата стоеше Чапаев с никелиран маузер в ръка. Беше облечен в сив кител, пристегнат с портупей, носеше папаха с косо закачена лента от моаре и подшити с кожа черни бричове с тройни лампази. На гърдите му блестеше сребърна пентаграма (спомних си, че я бе нарекъл „Орден на Октомврийската звезда“), а до нея висеше малък черен бинокъл.

– Добре говореше ти, Гриша, за капката восък, – каза той с хрипък, тънък глас, – ама сега какво ще кажеш? Къде ти е укиана на битието?

Котовски зашеметено погледна към мястото, където до преди малко стоеше лампата. На картата се разтичаше огромно мазно петно. Слава богу, фитилът на спиртника бе загаснал при избухването, иначе стаята вече щеше да е в пламъци.

– Формата, восъка – кой е създал всичко това – попита Чапаев заплашително. – Отговаряй!

– Умът – отговори Котовски.

– А къде е той? Покажи го.

– Умът – това е лампата – каза Котовски. – Беше.

– Ако умът – това е лампата, къде ще отидеш ти, когато тя се разбие?

– Какво е тогава умът – попита Котовски объркано.

Чапаев стреля още веднъж и куршумът превърна мастилницата, стояща на масата, в облак от сини пръски.

Неизвестно защо ми се зави свят.

Върху белите скули на Котовски се появиха две ярко червени петна.

– Да, – каза той. Сега вече разбрах. Поправи ме ти, Василий Иванович. Здравата ме поправи.

– Ех ти, Гриша, – каза Чапаев печално, – защо така. Та сам знаеш, че сега не трябва да бъркаш. Не трябва. Защото ще идеш в места, където вече няма кой да те поправя. А каквото кажеш, такова и ще бъде.

С наведени очи Котовски се обърна и излетя от хамбара на улицата.

[.....]

Спрях машинално, а баронът, без да ми даде време да съобразя как-во се кани да направи, ме блъсна в гърба.

Този път обаче не ме свари съвсем неподготвен. В момента, когато тялото ми падаше на земята, аз сякаш успях да осъзная неуловимо краткия момент на връщането обратно, в обикновения свят – или, доколкото всъщност нямаше нищо, което да се осъзнава, успях да разбера какво представлява това завръщане. Не знам как да го опиша. Сякаш скриха един декор, а другия още не го бяха поставили, така че цяла секунда гледах в процепа между двата. И тази секунда стигаше, за да се види заблудата, стояща зад онова, което винаги съм приемал за реалност, да се види простото и глупаво устройство на вселената, от запознаването с което не оставаше нищо друго освен обърканост, досада и някакъв срам за самия себе си.

Тласъкът на барона беше толкова силен, че едва в последния момент успях да подложя ръцете си и се ударих с чело в земята.

Когато вдигнах глава, пред мен отново беше обикновеният свят – степта, вечерното небе и близката линия на хълмовете. Пред мен се поклащаше гърбът на барона – той вървеше към единствения огън в степта, над който се издигаше вертикален стълб бял пушек.

Скочих на крака и отупах изцапаните на коленете панталони, но не посмях да го последвам. Баронът отиде при огъня, срещу него се заизправяха брадати мъжаги в маскировъчни униформи и космати жълти папахи.

– Здравейте, юнаци! – със звънлив командирски глас извика Юнгерн, – как е?

– Служим, ваше високоблагородие! Бива! Слава Богу! – чу се нестроен хор от отговори. Обкръжиха барона от всички страни и аз го изгубих от поглед. Усещаше се, че бойците го обичат.

Забелязах че от огъня към мен идва казак с жълта папаха. Лицето му беше толкова зверско, че за миг се изплаших, но бързо се успокоих, като видях в ръката му чаша от синьо-зелено стъкло.

– Как си, началство – озъби се той като доближи, – изгърси ли се?

– Да, – казах аз, – малко.

– Земи тогава да се оправиш – каза казакът и ми подаде чашата.

Отпих. Беше водка. Веднага ми стана по-добре.

– Благодаря. Много на място ми дойде.

– Вие – попита казакът, поемайки обратно празната чаша, – с

господин барона приятели ли сте?

– Да речем, познати – отговорих уклончиво.

– Строг ни е той, – отбеляза казакът. – Всичко по устав. Първо ще се пее, а после на въпроса ще се отговаря, тоест те ще отговарят. Мен вече ми мина редът. Днес заминавам. Завинаги.

Погледнах към него – отблизо лицето му вече не изглеждаше зверско, просто чертите му бяха груби, обветрени и опалени от планинското слънце. Нещо повече, въпреки цялата грубост на това лице, в изражението му имаше нещо вгълбено и мечтателно.

– Как се казваш? – попитах казака.

– Игнат, – отговори той. – А ти, значи, си Пьотр?

– Да, – казах аз. – Откъде знаеш?

Игнат се подсмихна.

– Аз съм от Дон, – каза той, – а ти сигурно си от столицата?

– Да, – казах аз, – от Петербург.

– А ти по добре при огъня не ходи. Господин баронът не обича да му пречат, когато ще пее. Дай с тебе тука да седнем и да слушаме. Каквото не разбереш, аз пък ще ти го обясня.

Свих рамене и седнах на земята, кръстосвайки нозе по турски.

Настина, около огъня ставаше нещо странно. Казаците с жълтите папахи се разполагаха в полукръг, а баронът, съвсем като хормайстор, застана пред тях и вдигна ръце.

– Ех, вечер, вееечер, – запяха строгите мъжки гласове, – сън не ме лоооови...

– Обичам тази песен, – казах аз.

– Как можеш да я обичаш, началство, като никога преди не си я чувал – попита Игнат, присядайки до мен.

– Защо да не съм я чувал? Това е стара казашка песен.

– Не, – каза Игнат. – Бъркаш се. Тази песен господин баронът специално за нас съчини, да я пеем и да мислим. А за да я запомним по-лесно, думите в нея са същите, като в старата песен, за която ти говориш – и думите, и музиката.

– Тогава в какво се състои неговото участие? – попитах аз. – Имам предвид, как може да се различи тази песен, която е била преди, от тази, която господин баронът е съчинил, ако и думите са същите, и музиката?

– Ами в песента, която господин баронът съчини, смисълът е съвсем друг. Ти послушай, пък аз всичко ще ти обясня. Чуваш ли как пеят: „Сън не ме лови, а сън ми се привижда“. Знаеш ли това какво значи? Че макар сън да не те лови, ще ти се привиди като в сън, чаткаш ли? Демек,

разлика няма – ако щеш спи, ако щеш недей, от съня няма да избягаш.

– Разбирам, – казах аз. – А по-нататък?

Игнат изчака следващия куплет.

– Ето, – каза той. – Слушай сега. „В съня ми се привижда конят ми от врана се подплаши, под мен се разигра“. Тук вече мъдрост голяма е скрита. Ти си човек грамотен, знаеш сигурно, че в Индия има такава древна книга – Ебанишада.

– Знам, – казах аз, спомняйки си неотдавнашния разговор с Котовски.

– Е, те там е написано, че за човека умът е като за казака – коня. Все напред ни движи. Само че господин баронът казва, че днес светът се е объркал. Никой не може със своя си кон да се справи и затова конят прави к'вот си ще и не конникът го направлява, а конят води човека където си иска. Където му шукне на коня, там и отива. Господин баронът дори специална книга обеща да ни донесе, „Конникът без глава“ се казвала и специално за тия работи била написана. Но все забравя... Нали са все заети хората...

– А после какво? – прекъснах го аз.

– После? Какво после. „А есаулът наш сънят ми разгада. Ще пропадне, казва, буйната ти глава“. За есаула е ясно – това е господин баронът. И за главата е ясно – всичко е по Ебанишадата. Щом умът така се е разлудял, че сам не знае къде върви, значи няма къде – ще пропадне. Тук обаче има и друг смисъл. Наскоро господин баронът ми го каза на ухото. Такъв смисъл, че цялата тази хорска мъдрост изобщо трябва да я зарежем. Няма за какво да се жали, каза господин баронът, няма за какво, защото всичко това не засяга най-главното. Затова се пее, че не ти ще пропаднеш, а само буйната ти глава. А на нея и без това така е се пада.

Игнат замислено подпря брадичката си с ръка и замълча, заслушан в песента.

Ветри зли задухаха
ветри зли от изток.
И свалиха жълтата шапка
от буйната ми глава.

Почаках малко за коментар, но такъв нямаше. Тогава реших да наруша мълчанието.

– За ветровете от изток мога да се досетя, – казах аз, – дето се вика,

ex orienta lux. Но защо свалят шапката?

– За да се освободим от привързаности към този свят.

– А защо шапката е жълта?

– Защото сме Гелугпа. Затова и шапките ни са жълти. Ако бяхме Кармапа, шапката щеше да е червена. А ако бяхме Бон-по, както е по Дон, щеше да е черна. Същността обаче е една. Щом главата ти ще пропадне, какво значение има какъв цвят е шапката на нея? От друга страна – там където започва волята, цветовете вече нищо не значат.

– Да, – казах аз, – добре ви е обучил господин баронът. Само че какво ще кажеш за най-главното – какво започва тогава, когато буйната глава пропадне?

Игнат въздъхна тежко.

– Е, баш тука е фокусът, – каза той. – Господин баронът всяка вечер за това пита. А никой не може да му каже, колкото и да се мъчат. Знаеш ли какво става, когато някое от момчетата отговори на този въпрос?

– Откъде да знам – казах аз.

– Господин баронът веднага го командирова в Особения Полк на Тибетските Казаци. Това е много особен род войски. Може да се каже, че това е цветът и славата на цялата Азиатска Конна Дивизия. Макар че, ако се замислиш, каква работа има такъв полк в конна дивизия – тия, които служат в него, яздят не коне, а слонове.

Помислих си, че пред мен най-вероятно стои някой от онези родени лъжци, които са в състояние да съчинят изключителна по своята неправдоподобност история, като обаче насищат с такова количество реални детайли, че поне за секунда те карат да повярваш в нея.

– А как ще сече със сабята от слона? – попитах аз. – Няма ли да му е малко неудобно?

– За неудобно – неудобно е, но службата си е служба. – каза, подмихвайки се Игнат и вдигна очи към мен. – Май не ти се вярва, а, началство? Като не искаш – недей. И аз не вярвах. Докато не отговорих на въпроса на господин барона, също не вярвах. А сега вече няма нужда и да вярвам, защото зная всичко.

– Значи ти си отговорил на онзи въпрос?

Игнат важно кимна с глава.

– Затова и си ходя така по полето, а не се тъпча край огъня.

– И какво отговори на барона?

– Аз каквото съм отговорил, на тебе работа не ти върши, – каза Игнат. – Тук не с устата трябва да се отговаря и не с главата.

Известно време мълчахме. Игнат сякаш се замисли за нещо. След

това изведнъж вдигна глава.

– Ето го и господин барона. Време е, значи, да се сбогуваме с тебе.

Огледах се и видях високата слаба фигура на барона. Той идваше към мястото, където седяхме двамата с Игнат. Игнат стана, а аз за всеки случай последвах примера му.

– Е, какво, – попита баронът Игнат, като дойде до нас, – готов ли си?

– Тъй вярно, – отговори Игнат. – Готов съм.

Баронът лапна двата си пръста и съвсем по бандитски изсвири. След което се случи нещо абсолютно неочаквано и непредставимо.

Изад тясната ивичка невисоки храсти, издигащи се зад гърба ни, неочаквано излезе огромен бял слон. Той се появи именно иззад храстите, макар да бе поне десет пъти по-висок от тях, и аз изобщо не бях в състояние да си обясня как се случи това. Не можеше да се каже, че е бил малък в момента на появата си, а след това, приближавайки към нас, е пораснал неколкократно на ръст. Не можеше да се каже и че е излязъл иззад някаква невидима стена, съвпадаща с линията на тези храсти. Излизайки иззад храстите, слонът вече беше неправдоподобно огромен, и въпреки това той излезе именно иззад крехките храстчета, зад които не би могла да се скрие дори овца.

С мен се повтори онова, което се бе случило няколко минути преди това – струваше ми се, че аха-аха и ще разбере нещо изключително важно, ще видя скритите зад покривалото на реалността механизми и трансмисии, привеждащи в движение всичко наоколо. Чувството обаче бързо се разсея, а огромният бял слон си стоеше все така пред нас.

Имаше шест бивни – по три от всяка страна. Реших, че сигурно халюцинирам, но след това съобразих, че ако това, което виждам е халюцинация, то тя едва ли съществено се различава от всичко останало.

Игнат отиде до слона и пъргаво се изкатери на гърба му, стъпвайки върху разположените една над друга бивни, които образуваха нещо като стълбичка. Държеше се така, сякаш цял живот само това е правил – обядвал е слонове с шест бивни, стоящи посред някому присъннили се плата. Той се обърна към огъня, където мълчаливо седяха фигурки в маскировъчни дрехи и жълти шапки, помаха им с ръка, след това се обърна и удари слона с пети. Слонът тръгна напред, направи няколко крачки, а след това избухна ослепителна светлина, в която той изчезна. Избухването беше толкова ярко, че за минута не можех да видя нищо, освен жълто виолетовият отпечатък на светлината върху очните ми дъна.

– Забравих да ви предупредя за светлината, – каза баронът. По принцип е доста вредно за зрението. При нас в Азиатската Конна Дивизия беше прието да си слагаме черни превръзки на очите.

– Често ли имавте такива случаи?

– Преди – да, – каза баронът. – Случвало се е и по няколко на ден. При такава честота можеш направо да ослепееш. Сега обаче народът малко се е развалил. Е, какво, мина ли ви? Виждате ли вече?

Започвах отново да различавам заобикалящите ни предмети.

– Виждам, – казах аз.

– Искате ли да ви покажа как беше едно време?

– И как смятате да го направите?

Вместо отговор баронът извади сабята от ножницата.

– Погледнете към острието, – каза той.

Погледнах към острието и, сякаш на киноекран, видях на ярко бялата стомана движещо се изображение. Виждаше се пясъчен хълм, на който стояха групичка офицери. Бяха около десетина души; някои в обикновени военни униформи, а двама или трима с папахи и маскировъчни казашки плащове с нещо като патронташи на мястото на предните джобове. Всичките имаха черни превръзки на очите, а главите им бяха обърнати в една посока. Изведнъж разпознах в един от стоящите на хълма Чапаев – въпреки превръзката, скриваща очите му. Изглеждаше малко по-млад и слепоочията му не бяха прошарени. С едната ръка държеше пред черната превръзка неголям полеви бинокъл, а в другата стискахе камшиче, с което се потупваше по ботуша. Стори ми се, че човекът с казашка униформа близо до Чапаев е барон Юнгерн, но не можах добре да го разгледам, защото острието се наклони и хората на хълма изчезнаха. Сега се виждаше единствено гладката равнина на пустинята. В далечината, на фона на яркото небе, се открояваха два силуета. Вгледайки се в тях успях да различа контурите на два слона. Бяха твърде далече, за да мога да разгледам ездачите, които бяха като почти незабележими издатини върху гърбовете им. В този момент пустинята бе заляна от нетърпимо ярка светлина, а когато тя угасна, бе останал само един слон. На хълма заръкопляскаха. В същия момент светлината избухна за втори път.

– Бароне, така съвсем без очи ще остана, – казах аз, извърщайки поглед от острието.

Юнгерн прибра сабята в ножницата.

– Какво е онова там жълтото на тревата? – попитах аз. – Или ми се привиждат петна пред очите?

– Не, не е петно, – каза баронът. – Това е шапката на Игнат.
– Аха, събориха я буйни ветрове? Буйни ветрове от изтока?
– С вас определено е много приятно да се беседва, Пьотър, – каза баронът, – всичко разбирате. Искате ли да си я вземете за спомен?

Наведох се и я вдигнах от земята. Папахата ми беше като по мярка. Известно време се чудех какво да правя с моята собствена, след което просто я хвърлих на земята.

– Всъщност аз далеч не всичко разбирам, – казах аз. – Например свършено не разбирам откъде в тази пустош извадихте този слон.

– Скъпи Пьотър, – каза баронът, – около нас броди невероятно количество невидими слонове, повярвайте ми. В Русия ги има повече от гаргите. Бих искал обаче да сменя темата. Разбирате ли, време ви е вече да се връщате, така че позволете ми да ви кажа само още едно нещо. Може би най-главното.

– Какво?

– Относно това къде попада човек, който е успял да се извиси на трона, намиращ се никъде. Ние наричаме това място „Вътрешна Монголия“.

– Кои са тези „ние“?

– Да речем, че става дума за Чапаев и мен, – каза баронът с усмивка. – Макар да се надявам, че един ден ще можем да включим в това „ние“ и вас.

– И къде е това място?

– Там е работата – никъде. Не може да се каже, че то е разположено някъде в географски смисъл. То се нарича Вътрешна Монголия не защото се намира вътре в Монголия. То е вътре в този, който вижда пустотата, макар думата „вътре“ тук да е свършено неподходяща. Всъщност няма и никаква Монголия, просто така е прието да се казва. Най-глупавото би било да се опитвам да ви обясня какво представлява това място. Повярвайте ми поне за едно – струва си, много си струва човек да се стреми към него през целия си живот. И няма нищо по-хубаво в живота от това, да се окажеш там.

– А как може да се види пустотата?

– Виж самия себе си, – каза баронът. – Извинете за този неволен каламбур.

Няколко секунди размишлявах.

– Мога ли да бъда откровен с вас?

– Разбира се, – отговори Юнгерн.

– Мястото, където ние преди малко пребивавахме – имам предвид

онази черна степ с огньовете, – ми се стори твърде мрачно. Ако Вътрешната Монголия, за която говорите е нещо подобно, то аз едва ли бих жадувал да се окажа там.

– Знаете ли, Пьотр, – каза Юнгерн с усмивка, – когато вие например си устройвате гуляй в някаква дупка като „Музикалната табакерка“, то може да се предположи, че вие виждате онова, което виждат останалите присъстващи. Макар това също да е доста сложен въпрос. Там обаче, където ние бяхме с вас, всичко е много индивидуално. Там няма нищо, което да съществува, както се казва, наистина. Всичко зависи от това кой гледа на него. За мен например всичко наоколо сега е залято от ослепително ярка светлина. А за моите момчета – Юнгерн кимна към фигурките в жълти папахи, движещи се около огъня, – наоколо е същото, което виждате и вие. По-точно е да се каже, че наоколо вие виждате това, което виждат те.

– Защо?

– Знаете ли какво е това визуализация? – попита баронът. – Когато множество вярващи започнат да се молят на някакъв бог, той действително възниква, при това именно във формата, в която те са си го представяли.

– В общи линии схващам, – казах аз.

– Този принцип се отнася за всичко. Светът, в който живеем – това е просто колективна визуализация, която ни обучават да правим още от раждането. Всъщност това е единственото, което едно поколение успява да предаде на друго. Когато достатъчен на брой хора вижда тази степ, тревата и лятната вечер, у вас се появява възможността да видите всичко това заедно с тях. Каквито и форми да ни са предписани от миналото обаче, ние всъщност виждаме единствено отражението на собствения си дух. И ако откриете около себе си непрогледна тъмнина, то това значи само, че собственото ви вътрешно пространство е подобно на нощ. Пак хубаво, че сте агностик. Иначе кой знае колко богове и дяволи ще се мотат из тъмницата.

– Господин барон, – започнах аз, но Юнгерн ме прекъсна:

– Само не си мислете, че в това има нещо унижително за вас. Много са малко онези, които са готови да си признаят, че не са нищо различно от останалите. И нима това не е най-обичайното състояние на човека – да седи в тъмнина край огън, запален от нечие милосърдие, и да чака за помощ?

– Може би сте прав, – казах аз. – И все пак каква е тази Вътрешна Монголия?

- Вътрешната Монголия е тъкмо мястото, откъдето идва помощта.
- Значи вие сте били там, попитах аз.
- Да, – отговори баронът.
- А защо тогава сте се върнали?

Баронът кимна към огъня, край който се грееха мълчаливите казаци.

– А защото всъщност не съм се връщал оттам, – каза той. – Аз и сега съм там. А вие, Пьотр, наистина е време да се връщате.

Аз се огледах.

- И къде да се върна?
- Ще ви покажа – каза баронът.

Забелязах в ръката му тежък черен пистолет и потръпнах. Баронът се засмя.

– Вие пък, Пьотр! Нима толкова не вярвате на хората?

Той пхна другата си ръка в джоба на шинела и извади оттам вързопчето, което му бе дал Чапаев. Разгърна го и ми показа най-обикновена мастилница с черна капачка.

– Погледнете я внимателно, – каза той, – и я следете с поглед.

След което подхвърли мастилницата нагоре и, когато тя стигна височина от около два метра, той стреля.

Мастилницата се превърна в облак от сини пръски и парчета, които за секунда се задържаха във въздуха, след което се изсипаха върху масата.

Рязко се дръпнах и, за да не падна от внезапния световъртеж, се опрях с ръка в стената. Пред мен беше масата, на която бе разстлана безнадеждно изцапаната карта, а до мен стоеше зяпналият Котовски. От масата на пода капеше разлелия се от избухналата лампа глицерин.

– Е, какво, – каза Чапаев, играейки си с димящия маузер, – разбра ли какво е умът, а, Гриша?

Котовски скри с длани лицето си, обърна се и изскочи на улицата. Личеше, че е преживял изключително силен потрес. Впрочем, същото можеше да се каже и за мен.

Чапаев се обърна към мен и известно време внимателно ме разглеждаше. Изведнъж се намръщи и каза:

– Я ми дъхни!

Подчиних се.

– Така значи, а! Не е изминала и секунда, а вече си се отрязал! И защо си с жълта шапка? Защо си жълта шапка, а? Ти какво бе, сине майчин, под трибунал ли искаш да идеш?

– Аз само една чашка...

– Млък! Млък, казах! Полкът на тъкачите пристигна, трябва да се устройва, а ти ходиш пиян-залян! Пред Фурманов искаш да ме изложиш, а? Заминавай да спиш! И ако те хвана още веднъж – право под трибунала! А искаш ли да разбереш кой ми е на мене трибунала?

Чапаев повдигна никелирания си маузер.

– Не, Василий Иванович, – казах аз, – не искам.

– Марш да спиш! – повтори Чапаев. – И докато стигнеш кревата, гледай да не дъхаш на никого.

Обърнах се и тръгнах към вратата. Като стигнах до нея се обърнах. Чапаев стоеше до масата и страховито гледаше към мен.

– Имам само един въпрос, – казах аз.

– Е?

– Искам да кажа... Отдавна зная, че единствено реално във времето е това „сега“. Не мога да разбера обаче, как може да се вмести в него такава дълга последователност от възприятия? Значи ли това, че този момент, ако се намираме в него и не излизаме нито към миналото, нито към бъдещето, може да се разтегне до такава степен, че да станат възможни феномени като този, който аз току що преживях?

– А за къде се стягаш да го разтягаш, този момент?

– Неправилно се изразих. Значи ли това, че този момент, тази граница между минало и бъдеще, е тъкмо онази врата към вечността?

Чапаев поклати дулото на маузера и замълча. Известно време ме гледа с чувство, приличащо на недоверие.

– Именно този момент, Петка, е вечността. Никаква врата няма, – каза той. – Как можеш да кажеш, че той, моментът е във времето? Кога най-сетне ще дойдеш на себе си?

– Никога, – отговорих аз.

Очите на Чапаев се окръглиха.

– Виж ти, Петка, – каза той удивено. – Нима разбра?!

КРАЙ

© 1996 Виктор Пелевин
© 2002 Бойко Пенчев, превод от руски

Виктор Пелевин
, 1996

Източник: Подкрушието

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1941>]